

TOIMINTAKERTOMUS 2005

Suomen tietokirjailijat ry

Suomen tietokirjailijat ry
Toimintakertomus 2005
Toimittanut: Annika Nissinen

TIETOJA VUODEN 2005 TOIMINNASTA

Puheenjohtajan katsaus

Loppuvuodesta 2005 eduskunta hyväksyi uuden tekijänoikeuslain. Siinä vahvistettiin lisensointikäytäntö; opetusministeriö vahvistaa, mitkä järjestöt edustavat tekijöitä, kun erilaisia aineistoja halutaan käyttää uudelleen. Kirjallisen alan toimijat (kaunokirjailijat, tietokirjailijat, kääntäjät ja ruotsinkieliset kirjailijat) muodostivat yhdessä oman järjestön Sanaston, joka hakee jäsenistöltään valtakirjat ja sen jälkeen opetusministeriöltä lisensointijärjestön asemaa. Sanasto aloitti toimintansa heti tekijänoikeuslain vahvistamisen jälkeen. Tietokirjailijat vahvistivat asemaansa tekijöiden palvelijana, kun toimistoon palkattiin oma juristi. Sopimusasioissa yhdistyksen jäseniä on näin voitu palvella entistä paremmin. Tietokirjallisuudesta syntyi vilkas keskustelu lehdistössä, ja keskustelua on käyty myös tutkijafoorumeilla. Tietokirjallisuus ja -kirjailijat ovat esillä monin tavoin ja vakiinnuttavat paikkansa kulttuurin toimijana. Tietokirjallisuus ei enää ole näkymättömän taustavaikuttaja. Yhdistyksen jäsenmäärä kasvoi, mikä kertoo luottamuksesta ja kiinnostuksesta. Se kertoo myös siitä, että jäsenpalvelujamme, apurahoja, tiedotusta ja sopimusneuvontaa, arvostetaan. Kiitokset jäsenistölle, hallitukselle ja erinomaiselle toimistolle.

Pirjo Hiidenmaa
puheenjohtaja

Jäsenistö

Vuoden 2005 aikana yhdistykseen hyväksyttiin 151 uutta jäsentä ja vuoden lopussa yhdistyksessä oli 1909 jäsentä. Jäsenistä erosi, kuoli tai erotettiin 89 jäsentä, joten kokonaisjäsenmäärä kasvoi 62 jäsenellä (3,3 %). Jäsenmaksu oli 60 euroa ja seniorijäsenen vuosimaksu 30 euroa.

Jäsenistön rakenne:

Varsinaiset jäsenet	1 852
Seniorijäsenet	50
Kunniajäsenet	7
Yhteensä	1 909

Hallinto ja henkilöstö

Yhdistyksen kokoukset

Yhdistyksen sääntömääräinen **kevätkokous** järjestettiin 19.3. Laukaassa kylpylähotelli Peurungan tiloissa (25 osanottajaa, puheenjohtajana Marketta Levanto) ja **syyskokous** 26.11. Helsingissä Tieteiden talolla (osanottajia 75, puheenjohtajan Pertti Kettunen). Kevätkokous valitsi vaalivaliokunnan, johon kuuluivat puheenjohtajana Paavo Ahonen, varapuheenjohtajana Erkki Lakervi, Olavi Horsma-aho, Paula Moilanen, Antti

Pekola ja Kari J. Sillanpää. Syyskokouksessa yhdistyksen puheenjohtajaksi uudelle kolmivuotiskaudelle (2006–2008) valittiin dosentti Pirjo Hiidenmaa.

Perinteinen luottamus henkilöiden **suunnitteluseminaari** järjestettiin 15.–16. huhtikuuta Kongressi- ja koulutuskeskus Meripuistossa Espoossa. Seminaarin teemana oli tietokirjallisuuden laatu- ja eettiset kysymykset. Osanottajia oli 22.

Hallitus ja sen työ- ja talousvaliokunta

Yhdistystä on johtanut kymmenhenkinen **hallitus**: puheenjohtajana dosentti Pirjo Hiidenmaa (Helsinki), varapuheenjohtajana dosentti Pirkko Leino-Kaukiainen (Helsinki), taloudenhoitajana filosofian maisteri Riitta Suominen (Tampere) ja muina jäseninä opetusneuvos Seppo Isotalo (Turku), dosentti Matti Leinonen (Tampere), yli-insinööri Markku Monni (Hämeenlinna), dosentti Osmo Pekonen (Jyväskylä), filosofian maisteri Eeva-Liisa Ryhänen (Helsinki), filosofian lisensiaatti Marja Simola (Joensuu) ja kasvatustieteen maisteri Sirpa Wass (Helsinki) sekä sihteerinä toiminnanjohtaja Raimo Jussila. Hallitus kokoontui 11 kertaa.

Hallituksen **työvaliokunnassa** puhetta johti Pirjo Hiidenmaa ja jäseninä olivat Pirkko Leino-Kaukiainen ja Raimo Jussila. Sihteerinä oli Annika Nissinen. Työvaliokunta piti 10 kokousta. **Talousvaliokunnan** puheenjohtajana oli Riitta Suominen ja jäseninä Pirjo Hiidenmaa ja Raimo Jussila. Kokouksia oli viisi.

Tilintarkastajat

Yhdistyksen tilintarkastajina olivat yhä KHT Antti Koskinen (varalla KHT Soile Tomperi) ja Seppo Kinkki (varalla Liisa Aalto). Tilintarkastus pidettiin 15.3.

Toimikunnat ja työryhmät

Vuoden 2005 aikana yhdistyksen asioita ovat valmistelleet ja kehittäneet seuraavat hallituksen asettamat toimikunnat:

Aluetoimikunta: Riitta Suominen (puheenjohtaja, Tampere), Markus Aaltonen (Seinäjoki), Veikko Ervasti (Oulu), Seppo Isotalo (Turku), Marja-Liisa Julkunen (Joensuu), Tuija Junkkari (Kouvola), Markku Monni (Hämeenlinna), Osmo Pekonen (Jyväskylä ja Mikkeli syksystä 2005), Helena Rieki (Kuopio), Annamari Saure (Lahti) ja Sirpa Wass (Helsinki) sekä sihteerinä Raimo Jussila. Aluetoimikunnan jäsenet järjestivät alueillaan erilaisia tietokirjailijatilaisuuksia ja näyttelyjä.

Apurahalautakunta: Saija Kaartinen (puheenjohtaja), Kari Bärlund, Pekka Matilainen, Tuula Merisuo-Storm ja Markku Monni (puheenjohtajan sijainen 8.11.–31.12.) sekä sihteerinä Raimo Jussila. Lautakunta valmisteli apurahapäätökset hallitukselle.

Palkintolautakunta: Pirkko Leino-Kaukiainen (puheenjohtaja), Jaakko Heinimäki, Ilkka Niiniluoto, Petteri Taalas ja Raija Tervomaa, sihteerinä Annika Nissinen. Lautakunta päätti yhdistyksen tietokirjapalkinnoista.

Vuosikirjatoimikunta: Pirjo Hiidenmaa (puheenjohtaja), Raimo Jussila, Raija Majamaa, Jan Rydman ja Kari Vaijärvi sekä sihteerinä Annika Nissinen. Toimikunta valmisteli ja viimeisteli vuosikirjasuunnitelman.

Eettinen työryhmä: Seppo Isotalo (puheenjohtaja), Pirjo Hiidenmaa, Raimo Jussila ja Pirkko Leino-Kaukiainen. Työryhmä valmisteli yhdistyksen eettisiä ohjeita.

Toimisto

Vuosi 2005 toi muutoksia toimiston rakenteeseen. Yhdistyksen toimiston työntekijöiden määrä kasvoi kolmesta neljään, kun yhdistykseen palkattiin marraskuun alussa lakimies Anne Salomaa. Toiminnanjohtajana oli koko vuoden Raimo Jussila. Tiedottaja Sari Krappen sijaisena jatkoi Annika Nissinen. Järjestösihteerin tehtäviä hoiti alkuvuoden Tarja Palmu määräaikaisena ja elokuun alusta Elina Paronen vakituisena työntekijänä. Lisäksi toimistossa työskenteli vuoden aikana humanistisen ammattikorkeakoulun harjoittelija Riikka Miettinen kesäkuun ja kaksi tallennusapulaista.

Toimisto on vuokralla Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran omistamissa tiloissa Mariankatu 19:ssä. Yhdistyksen omistama toimistohuoneisto Espoon Leppävaarassa on ollut yhä vuokrattuna. Talous- ja kirjanpitoasiat on edelleen hoitanut Aallon Tilitoimisto Oy.

Tietokirjallisuuden edistäminen

Yhdistys tukee tietokirjallisuutta suoraan jakamalla apurahoja ja palkintoja tietokirjailijoille. Yhdistyksen apurahat ja palkinnot rahoitetaan Kopioston keräämillä valokopiointikorvauksilla, jotka Kopiosto tilittää jäsenjärjestöilleen edelleen jaettavaksi.

Lisäksi yhdistyksen jäsenet voivat hakea kirjailijakotipaikkoja yhteistyötahojen kautta muun muassa Villa Karosta Beninissä ja Mazzano Romanosta Italiassa.

Apurahat

Yhdistys myönsi kaksi kertaa vuoden aikana apurahoja luovaan kirjoitustyöhön. Jäsenet saattoivat ha-

kea koulutus- ja matka-apurahoja jatkuvasti vuoden aikana. Keväällä oli haettavana puolivuotisapurahoja, lasten- ja nuorten tietokirja-apurahoja, tietokirjakritiikkiapurahoja, esikoistietokirjailija-apurahoja ja kohdeapurahoja. Syyskuussa haussa olivat luovat apurahat sekä laite-, matka- ja koulutusapurahat. Apurahahakemuksia tuli kaikkiaan 853 (keskimääräinen myöntöprosentti oli n. 65 %). Apurahoja myönnettiin 554 jäsenelle yhteensä 1 074 350 euroa.

Apurahat 2005	kpl	summa	ka.
Puolivuotisapurahat	10	70 000	7 000
Luovat apurahat	401	834 400	2 080
Laiteapurahat	78	77 300	990
Koulutusapurahat	3	1 500	500
Matka-apurahat	11	7 150	650
Kohdeapurahat	9	22 500	2 500
Lasten ja nuorten tietokirja-apurahat	11	27 500	2 500
Kritiikkiapurahat	20	10 000	500
Esikoisapurahat	12	24 000	2 000
Yhteensä	554	1 074 350	1 939

Palkinnot

Hallituksen vuodeksi 2005 asettama palkintolautakunta päätti yhdistyksen tietokirjailijapalkinnoista. Palkinnot myönnettiin seuraavasti:

Oppikirjailijapalkinnot (à 5 000 euroa): musiikinlehtori Soili Perkiö ja kielentutkija Viljo Koivisto SKS:n juhlasalissa 9.6.

Warelius-palkinto (10 000 euroa): professori Juhani Lokki Vanhan kirjallisuuden päivien avajaisissa 1.7. Vammalassa.

Juhani Lokin kiitospuhe 1.7.

Tietopöllö-palkinto (5 000 euroa): kirjailija, taiteilija Mauri Kunnas Turun kirjamessejen avajaisissa 7.10.

Tietokirjailijapalkinnot (à 5 000 euroa): professori Kari Enqvist ja professori Kaisa Häkkinen Helsingin kirjamesseilla 27.10.

Lisäksi yhdistys osallistuu seuraavien tietokirjapalkintojen rahoitukseen:

Tieto-Finlandia-palkinto 2005 (Suomen Kirjasäätiön hallinnoima palkinto, joka rahoitetaan tietokirjallisuuden kopiointikorvauksista; 26 000 euroa): Jari Leskinen ja Antti Juutilainen (toim.) *Jatkosodan pikkujättiläinen*.

J. A. Hollon palkinto (Suomen kääntäjien ja tulkkien liiton palkinto, josta yhdistyksen osuus on kolmasosa; 5 500 euroa): Veikko Pietilä Jürgen Habermasin teoksen *Julkisuuden rakennemuutos* suomennoksesta.

Edunvalvonta

Yhdistys on valvonut jäsentensä oikeuksia kustannussopimus- ja kopiointiasioissa. Lisäksi yhdistys on an-

tanut lausuntoja tekijänoikeuslakiesityksestä. Yhdistys on Kopioston jäsenjärjestö. Yhdistyksen edustaja on Kopioston hallituksessa, valokopiojaostossa ja sen työ- ja neuvotteluryhmissä sekä Elektrassa. Vuoden lopussa yhdistykselle annettuja valtakirjoja oli yhteensä 3 010.

Kirjailijayhdistysten kattojärjestö Sanasto perustettiin huhtikuussa 26.4.2005. Sanaston toiminnanjohtaja Joakim Donner aloitti työnsä elokuussa. Yhdistyksellä on kaksi edustajaa Sanaston hallituksessa.

Yhdistyksen edustaja on ollut mm. kirjastoapurahautakunnassa, Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnassa, Lukukeskuksen hallituksessa, Suomen Kustannusyhdistyksen oppimateriaaliryhmässä ja tietokirjarahaston hoitokunnassa, Suomen kirjallisuuden tiedotuskeskuksen neuvottelukunnassa (FILI), Lukukeskuksen hallituksessa, Helsingin kirjamessejen ohjelmatoimikunnassa ja Turun kirjamessejen ohjelmatoimikunnassa. Yhdistys on tukenut muiden kirjailijajärjestöjen edustajien nimeämistä valtion kirjallisuustoimikuntaan ja Tekijänoikeusneuvostoon. Yhdistys on jäsenenä Kopiostossa, Lukukeskuksessa, Suomen Tekijänoikeudellisessa Yhdistyksessä, Pohjoismaiden kirjailijoiden ja kääntäjien neuvostossa, Suomen Kirjastoseurassa ja Vanhan kirjallisuuden päivät ry:ssä.

Tiedotus

Jäsenistölle toimitettiin ja postitettiin kahdeksan jäsen-tiedotetta (yhteensä 32 s.). Yhdistyksen tietokirjapalkinnoista ja tärkeimmistä tapahtumista on tehty lehdistötiedote. Ulkopuolisiin tiedotustarkoituksia varten on julkaistu vuosikertomus (12 s.) ja esittelyjulisteita sekä kirjanmerkkejä kirjallisuustapahtumiin.

Messut ja tietokirjatapahtumat

Tammikuun 30. päivänä järjestettiin tietokirjasunnuntai Heurekassa. Ohjelmassa oli puheenjohtajan katsaus nykytietokirjallisuuteen sekä paneelikeskustelut tietokirjan laadusta ja tietokirjakritiikistä

Tampereen yliopiston mediakulttuurin laitos ja STIK järjestivät ensimmäisen tietokirjallisuuden tutkimusseminaarin *Kirjan kannet auki* Tampereen yliopistossa 10.–11.3.

Yhdistyksen kesäpäiville Ellivuoressa 30.6.–1.7. osallistui 70 jäsentä. Kesäpäivien yhteydessä järjestettiin Tietokirjakritiikkiseminaarin II osa. Vanhan kirjallisuuden päivien avajaisissa 1.7. jaettiin Warelius-palkinto.

Kesäpäivillä nähtiin Antero Wareliuksen tekstiin perustuva näytelmä *Enon opetuksia* (ohjaaja Rami Saarijärvi)

Turun kirjamesseilla 1.–3.10. Turun alueen tietokirjailijoiden suunnitteleman osaston teemana oli “Luovaa tietoa”. Jaakko Heinimäki luovutti kirjamesseujen avajaisissa Tietopöllöpalkinnon ja lisäksi jäseniä osallistui Tietokirjakritiikkiseminaarin III osaan.

Helsingin kirjamesseilla 28.–31.10. järjestettiin *Suunnista kirjaan* -kirjasuunnistus koululaisille yhdessä Äidinkielen opettajain liiton kanssa. Ilkka Niiniluoto jakoi Tietokirjailijapalkinnot ja yhdistys järjesti *Koulukirjastojen mahdollisuuksia* -seminaarin.

Yhdistyksen erilaisissa tilaisuuksia on vuoden mittaan pidetty 36 esitelmää tai alustusta.

Kansainväliset yhteydet

Pohjoismaiseen kirjailija- ja kääntäjäjärjestöjen (Nordisk Forfatter- og Oversetterråd) vuosikokoukseen 20.–22.5. Islannissa osallistui kaksi yhdistyksen edustajaa. Kokouksen järjestivät Hagpenkir ja Rithöfundasamband Íslands.

Yhdistys järjesti tänä vuonna pohjoismaisen tietokirjailijajärjestöjen kokouksen 28.–30.10. Helsingissä. Teemana oli tietokirjan laatu ja kokoukseen osallistui 34 tietokirjailijajärjestöjen edustajaa.

Tietokirjailijoita kuuntelemassa esitelmää 29.10. SKS:n juhlasalissa

Jäsenpalvelut

Neuvonta

Toiminnanjohtaja ja lakimies ovat antaneet puhelimitse ja sähköpostitse erityisesti tekijänoikeutta ja kustannussopimuksia koskevia neuvoja. Uusilta jäseniltä on pyydetty yhdistyksen käyttöön uusin kustannussopimus, jota tarpeen vaatiessa kommentoitu asianomaiselle.

Oikeusapu

Yhdistys on ollut mukana 4 jäsenen oikeusapuasiassa ja lakimies on laatinut yhden lausuntopyyynnön tekijänoikeusneuvostolle. Mahdollisuus tarjota oikeusapupalveluja yhdistyksen toimialaan kuuluvissa asioissa sekä edunvalvontaa tekijänoikeusasioissa ja yhdistyksen lakiasioissa lisääntyi merkittävästi, kun yhdistys palkkasi lakimiehen marraskuussa.

Alue- ja virkistystoiminta

Paikallista aluetoimintaa ovat vetäneet aluetoimikunnan jäsenet. Tilaisuuksia (yht. 10) on järjestetty Helsingissä, Hämeenlinnassa, Jyväskylässä, Lahdessa, Mikkelissä, Seinäjoella, Tampereella ja Turussa. Hämeenlinnan kaupunginkirjastossa järjestettiin myös *Tieto ja kirjailija* -näyttely 7.–20.2. ja Turun alueen tietokirjailijat järjestivät Turun kirjamesujen osaston. Jäsenilloissa on pidetty tietokirjallisuuteen tai tekijänoikeuteen liittyviä esitelmiä ja alustuksia, sekä tehty vierailuja muun muassa kustantamoihin.

Yhdistyksen jäsenten käytettävissä on ollut Kordelinin säätiöltä vuokrattu lapinmaja Tuumantupa Jerisjärvellä Muoniossa, jonka käyttöprosentti oli 48 %.

Tuloslaskelma

VARSINAINEN TOIMINTA

1.1. – 31.12.2005

Toiminnanala

Kulut		
Henkilöstökulut	-199 936,40	
Poistot	-2 817,15	
Muut kulut	-264 442,60	
Kulut yhteensä		-467 196,15
Toiminnanalan kate		-467 196,15
Tuotto-/kulujäämä		-467 196,15

Varainhankinta

Tuotot	2 182 540,92	
Kulut		
Aurahat	-1 075 850,00	
Varainhankinnan kate		1 106 690,92
Tuotto-/kulujäämä		639 494,77

Sijoitus- ja rahoitustoiminta

Tuotot		
Sijoitustoiminta	42 562,62	
Kulut		
Sijoitustoiminta	-6 949,42	
Rahoitustoiminta	0,00	
	35 613,20	
Tuotto-/kulujäämä		675 107,97
Yleisavustukset		
Opetusministeriö	3 690,00	
Tilikauden tulos		678 797,97
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ		678 797,97

VARSINAINEN TOIMINTA**1.1. – 31.12.2004****Toiminnanala**

Kulut		
Henkilöstökulut	-182 455,93	
Poistot	-3 242,56	
Muut kulut	-232 283,16	
Kulut yhteensä		-417 981,65
Toiminnanalan kate		-417 981,65

Tuotto-/kulujäämä -417 981,65**Varainhankinta**

Tuotot	1 562 150,82	
Kulut		
Aurahat	-995 250,00	
Varainhankinnan kate		566 900,82

Tuotto-/kulujäämä 148 919,17**Sijoitus- ja rahoitustoiminta**

Tuotot		
Sijoitustoiminta	7 580,21	
Kulut		
Sijoitustoiminta	-4 512,19	
Rahoitustoiminta	0,00	
	3 068,02	

Tuotto-/kulujäämä 151 987,19**Yleisavustukset**

Opetusministeriö	0,00	
------------------	------	--

Tilikauden tulos 151 987,19**TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ** 151 987,19

Suomen tietokirjailijat ry
Mariankatu 19 D 45
00170 Helsinki
puh. (09) 4542 250
stik@suomentietokirjailijat.fi
www.suomentietokirjailijat.fi